

שיח ושיג בפרשה - שבת הגדול

"ושמרתם אתם... ולא תעשו מכל התועבות האלה..". (יח-כו)

שנאמר בתהילים חטאים תרדוף רעה וע"י תאוות מגיעים לידי חטא והארץ תקיא אתכם שכל חטא גורם לרעה.

מעשה היה בימי הצדיק ר' ישראל מרוז'ין ז"ל באיש אחד שהשתוקק לזכות לרוח הקודש, ונזהר בשביל כך ארבעים יום רצופים מלדבר דברים בטלים. כשכלו ארבעים יום ואין קול ואין קשב, החליט לנסוע להצדיק מרוז'ין שיבאר לו הסיבה והטעם שלא הועילו לו מעשיו להשיג רוח הקודש.

והצדיק מרוז'ין היה נוהג, כידוע, מנהג שררה ומלכות. אין כסף וזהב נחשב למאומה בחצר הצדיק, ותענוגות ומעדנים וכל מיני סגולות מלכים היו שם לרוב, לא תשבע העין מלראות והאוזן מלשמוע. וכשבא אותו איש לחצר הצדיק וראה שם את כל העושר והמותרות, תמה בלבו ואמר: וכי זוהי דרך צדיקים? וכי כך היא דרכה של תורה? וכל שהוסיף האיש לשבת ברוז'ין ולראות את מנהג החצר, הוסיף לתמוה ולהתפלל, עד שהחליט שאין זה צדיק כלל, ואין כדאי לבוא אליו בשאלה של רוח הקודש.

ובאותו יום שרצה האיש לנסוע לדרכו בחזרה מרוז'ין, בלי לבקר את הצדיק, ראה והנה הצדיק מתכונן לנסוע לטייל. רתמו ארבעה סוסים אבירים למרכבה, והצדיק הלך לשבת במקומו שבמרכבה. אך קודם שישב, ניגש הצדיק אל אחד הסוסים והחליק בידו על גבו אחת ושתיים ושלוש. לתמוהו של אותו איש לא היה גבול. לא יכול האיש להתאפק, ניגש אל הצדיק ושאלו: ילמדנו רבנו, איזו "עבודה" היא לצדיק ללטף את הסוס? השיב לו הצדיק:

סוס זה, ליהוי ידוע לך, כבר עברו עליו ארבעים יום שלא דיבר דברים בטלים... אז מה ההבדל בין יהודי – לבהמה, ליהודי יש חלק אלוה ממעל ממש שהקב"ה נתן לו הוראות יצרן שהם מצוות שבן אדם למקום כמו שעטנו שמירת שבת. ועוד שאם יהודי לא מקיים אותם משחית את שורש נשמתו בעולם האמת וזה המעלה של היהודי על הבהמה. ואם הוא לא מקיים את המצוות אז נשאר לו רק מצוות של בן אדם לחברו שזה על פי שכל צריך לקיים. והסוס (הבהמה) מקיים את זה יותר טוב מהיהודי הוא לא מדבר לשון הרע לא משקר ולא מקלל. לכן ההבדל בין האדם לבהמה זה האמונה באל עבודת ה' לשם שמים עד כדי דביקות מאהבה בה' יתברך ללא אינטרס אישי של כבוד או לשם שחר בגן עדן וכדומה.

סיפור זה הוא באחד האדמו"רים הגדולים, שמשמשו איש פשוט היה ואף עני מרוד עד מאוד. פעם ראה הרבי שהמשמש מהלך בנעלים קרועות ונכמרו רחמיו עליו. אבל מה יעשה, אם הוא עצמו עני גדול ואין בידו פרוטה לפרוטה? הלך וביקש מכמה מחסידיו שינדבו כל אחד קצת כסף עבור המשמש, כדי שיוכל לקנות לעצמו נעלים חדשות. החסידים נענו לו והביאו לידיו את הכסף. ובעוד הכסף מונח על שולחנו, יצא מחדרו לכמה רגעים, ובינתיים נכנס המשמש, וכאשר ראה כסף על השולחן, החליט לקחתו לעצמו, בהניחו כי בודאי לא ירגיש בכך הרבי. נטל את הכסף ושם בכיסו.

בינתיים חזר הרבי, וכאשר ראה שהכסף אינו על השולחן, הבין מיד שהמשמש לקח אותו. פנה אז אל המשמש ואמר לו: אי, אי, טיפש שכמותך, אילו היתה לך מעט סבלנות, הרי היה לך כל זה בהיתר, עכשיו שלקחת באיסור – איבדת גם את הנעלים וגם את נאמנותך.

ומוסר השכל הוא סיפור זה לכל מהלך החיים, שהרי כך הוא הדבר בכל העבירות, שלאדם אין סבלנות והוא רץ וממלא תאוותו, אבל אילו התאזר בסבלנות היה הקב"ה מזמין לו הנאתו בהיתר, ועכשיו שרץ ונכשל בעבירה, הוא מאבד בידו שני עולמות – עולם הזה ועולם הבא! האדם חושב שאם הוא יעבוד יותר שעות או לא יהיה הכי ישר במסחר ישיג את תאוות העולם הזה אך טעות גדולה בידו.

ישראל לסגולתו

סגלה להנצל מכל צרה, חלי, או ממשפט קשה וכיוצא

כתב החיד"א ("מתוק מדבש" אות ו'): ובעינינו ראינו בני אדם שהגיעתם צרה ולא עזבתם עד לקראת שבת, וביום השבת עצמו הסיחו דעתם מצרתם, ושמחו בשמחת השבת כראוי, ולא הכניסו עצב ודאגה בלבם על צרתם, וזכו שאבלם נהפך להם לששון ונושעו מצרתם בנס ופלא, עי"ש.

הנה ראינו סגלה בדיקה ומנסה למי שפגעה בו צרה או גזרה רעה, והוא באם יסיח דעתו ביום השבת מצרתו, ולא יעלנה בלבו, וירחיק מפל עצב ודאגה ממנה, ובכך יראה ישועה בנס ופלא.

והדבר פני אמונתו של האדם, דכשם שאדם זה מחזק אמונתו בה' וביותר ביום השבת שמטרתו להעיד על אדנותו ויתברך וכי כל הכחות בידו ואין על מי להשען אלא על הבורא בלבד, כן יבטל הקב"ה כל הכחות לבל ישלטו בו.

וידוע שהחפץ חיים זצוק"ל היה מבטל הרבה גזרות קשות ורעות מבני אדם בתנאי שיקבלו עליהם שמירת שבת כהלכתה, ומחשומרים שבת כהלכתה היה דורש מהם להקדים לקבל השבת או לזכות אחרים בשמירת שבת, ורק בתנאי זה היה מצרף את ברכתו ומברכם, והיה אומר שמאחר והשבת היא מקור הברכה, אין באפשרותו לברך או שתתקיים ברכתו רק באשר המקור פתוח – והוא השבת מקור הברכה

ר' יעקב ישראל לוגאסי

אהבה ה: על-ידי תאנות אכילה הוא אוהב בן אחד יותר משאר בניו.

בכיה בשעת הפרידה

יש להזהר שלא להיפרד מחבירו או מקרובו מתוך בכיה, כי יש בזה סכנה גדולה. ואם אינו יכול לעצור את עצמו מלבכות, יבכה קודם הפרידה.

(כף החיים (אורח חיים סימן קי אות יט) בשם המקובלים. והניף ידו שנית ביורה דעה (סימן קטז אות קסא), וביאר לפי זה, שבגלל שדוד ויהונתן בכו שניהם בשעת פרידתם, לכן נהרג יהונתן במלחמת פלשתים, ולא ראו עוד איש את אחיו. (הרב אברהם ישראל)

משהו לנשמה

לפני עיור לא תתן מכשול / שלום לעם

מדי בוקר היו גיא וחנן נוסעים באותו אוטובוס לעבודתם בירושלים, ומקטרים ביחד על מר גורלם. השניים, שהתגוררו ביישובים סמוכים, עבדו כפקידים בסניף בנק גדול בירושלים, אך לא הצליחו להתקדם מעבר לדלפק קבלת הקהל. לגיא הרווק זה פחות הפריע. הוא חשק אמנם במשרה ניהולית, אך חוסר הקידום לא העיק עליו מבחינה כלכלית. חנן, לעומת זאת, היה נשוי ואב לשני ילדים. משכורתו הנמוכה לא הספיקה, ורצונו להתקדם נבע מצורך ממשי להגדיל את הכנסות המשפחה.

'נראה לי שאני צריך לחפש עבודה אחרת', היה חנן אומר תמיד לגיא. 'פה אין לי לאן להתקדם'.
ואכן בוקר אחד, כשהשניים נסעו לירושלים, סיפר חנן לגיא כי קיבל הצעת עבודה בבנק אחר. 'המשכורת הבסיסית מעט יותר נמוכה, אבל שם יש יותר אופציות לקידום. מה אתה אומר?'
למרות שגיא היה צעיר ממנו, חנן החשיב את דעתו, בפרט שהם היו שותפים לתחושת התסכול המקצועית. 'שמע חנן, אמר גיא לאחר כמה דקות מחשבה, 'אני חושב שאתה צריך ללכת עם הלב. אם נראה לך שבמקום החדש יש לך יותר עתיד - לך על זה'.

חנן קיבל את עצתו של גיא. מקום העבודה החדש היה בקצה השני של העיר, שאליו הגיע מהישוב שלו אוטובוס אחר. מעתה השניים לא נפגשו מדי בוקר. בתחילה הם שמרו על קשר טלפוני, אבל אט אט הקשר הלך ונחלש עד שהתפוגג לחלוטין.
הפעם הבאה שהשניים נפגשו הייתה לאחר שלוש שנים - וזה לא היה באוטובוס. זה היה יום שישי, וחנן פספס את האוטובוס האחרון ליישוב. לא נותרה לו ברירה אלא להרים יד ולחפש טרמפ. לאחר כמה דקות עצרה לידו מכונית חדישה. הנהג שאל לאיפה הוא צריך, ועוד לפני שחנן השיב, הם זיהו האחד את השני. 'גיא, מה נשמע?' שאל חנן. 'ברוך ה', השיב גיא. 'אתה צריך הביתה? בוא, תעלה'.

כדרכם של חברים שלא נפגשו זמן רב, עדכנו השניים זה את זה בקורות אותם. חנן סיפר שהוא לא כל כך מרוצה במקום עבודתו החדש והקידום שהובטח לו טרם הגיע. גיא סיפר שהוא עדיין רווק, והוא עומד להתארס בקרוב, ורשם את כתובתו המדויקת של חנן כדי לשלוח לו הזמנה.
'אתה עדיין בבנק?' שאל חנן.

'כן, ואפילו התקדמתי מאז', השיב גיא. 'היום אני מנהל מחלקת מטבע החוץ בסניף'.
חנן חש קנאה קלה. זה היה התפקיד שאליו הוא נשא את עינו. אם הייתה לו דרך כלשהי לדעת שתוך שלוש שנים התפקיד יתפנה, אולי לא היה עוזב.

'ומה עם אפרים?' שאל חנן. אפרים היה המנהל הוותיק של המחלקה הזו בסניף.
'הוא כבר מזמן לא בסניף', אמר גיא. 'אשתו הייתה חולה והוא פרש לפנסיה מוקדמת כדי לטפל בה'.
'באמת? מתי?' שאל חנן.
'מזמן. לפני איזה שלוש שנים'.

'שלוש שנים?' שאל חנן בתדהמה. 'כמה זמן אחרי שפרשתי?'
'אולי חודשי', השיב גיא, בלי שהוא חש בסערת הנפש של חנן.

'ואתה ידעת שהוא עומד לעזוב?' שאל חנן.
'כולם ידעו', אמר גיא. 'זה לא היה סוד'.

חנן שתק רגע ארוך. 'אני לא ידעתי', אמר לבסוף. 'אם הייתי יודע, לא הייתי עוזב. אם הייתי נשאר, אני הייתי מקבל את התפקיד. אני הייתי יותר ותיק ממך'.

'מה לעשות', נענע גיא את ראשו בהשתתפות. 'ככה זה בחיים'.
חנן ניסה לבלום את פיו, אך לא היה מסוגל. 'גיא, אתה נתת לי את העצה לעזוב, ובסופו של דבר הרווחת מזה. מה אני צריך לחשוב עליך?'

החיוך נמחק מפרצופו של גיא בבת אחת. לפתע הוא קלט מה באמת מתרחש.
'אתה חושב שאמרת לי לעזוב כדי שאני אקבל את הקידום?' שאל בקול נעלב.

'אני כבר לא יודע מה לחשוב', אמר חנן במרירות, 'אני לא בוחן כליות ולב, אני רק יודע שכאשר ייעצת לי לעזוב את הבנק כי אינני מצליח להתקדם, כבר ידעת שהמשרה הזו עומדת להתפנות ושאני המועמד הטבעי לקבל אותה. אולי בסתר לך היה לך נוח שאעזוב את הסניף כדי שלא תהיה לך תחרות - וכך אתה נוהג היום על רכב חדיש, ואני עדיין מחכה לטרמפים'.
דממה השתררה במכונית. גיא המשיך לנהוג בשתיקה והוריד את חנן ליד ביתו בלי לומר מילה.

לאחר שלושה חודשים הגיעה לביתו של חנן מעטפה חגיגית מאת גיא. הוא היסס בתחילה אם לפתוח את המעטפה, אך כשפתח אותה מצא הזמנה לחתונה, ועליה כתובות כמה שורות בכתב ידו של גיא: 'חנן היקר, רק לפני שלושה חודשים הבנתי פתאום איזה עוול עשיתי לך. כעסך כלפי מוצדק בהחלט, ופשוט אין לי מילים. למרות שחטאתי כלפיך חטא גדול, אני מבקש ומתחנן שתסלח לי, כדי שאזכה להיכנס לחופה ולבנות את ביתי בקדושה ובהצלחה'.